

Ella Stenfors

”When you share with people, you come closer to people”

OSALLISTUJIEK KOKEMUKSIA SATAKUNNAN VANHUSTUKI
RY:N JA SATAKUNNAN MONIKULTTUURIYHDISTYS RY:N
YHTEISTYÖSTÄ

Sosiaalialan koulutusohjelma

2015

”WHEN YOU SHARE WITH PEOPLE, YOU COME CLOSER TO PEOPLE” –
OSALLISTUJIEK KOKEMUKSIA SATAKUNNAN VANHUSTUKI RY:N JA
SATAKUNNAN MONIKULTTUURIYHDISTYS RY:N YHTEISTYÖSTÄ

Stenfors, Ella
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Joulukuu 2015
Ohjaaja: Hautala, Päivi-Maria
Sivumäärä: 41
Liitteitä: 2

Asiasanat: ikäihminen, maahanmuuttaja, yhdistys

Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia Satakunnan Vanhustuki ry:n ja Satakunnan Monikulttuuriyhdistyksen yhteistyötä. Yhteistyöllä tarkoitetaan keväällä 2015 järjestettyjä tilaisuuksia, joissa maahanmuuttajat ja porilaiset ikäihmiset kohtaavat toiseen kulttuuriin tutustumisen merkeissä. Tilaisuuksia oli yhteensä neljä ja jokaisessa tilaisuudessa esiintyi yksi tai kaksi maahanmuuttajaa kertomassa omasta kulttuuristaan.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää tilaisuuksiin osallistujien; sekä maahanmuuttajien että porilaisten ikäihmisten, kokemuksia yhteistyöstä. Tämän lisäksi selvitettiin, miten heidän mielestään maahanmuuttajien ja porilaisten ikäihmisten yhteistyötä voisi kehittää. Opinnäytetyön tilaaja on Satakunnan Vanhustuki ry ja tutkimustuloksia pyritään jatkossa hyödyntämään yhdistyksen toiminnassa.

Tutkimuksen aineisto kerättiin teemahaastatteluin ja kyselylomakkein, joissa oli avoimia kysymyksiä. Jokaisen tilaisuuden jälkeen neljä ikäihmistä (n=16) vastasi kyselylomakkeeseen. Tilaisuuksissa esiintyneet maahanmuuttajat (n=4) haastateltiin. Tulosten mukaan ikäihmisten ja maahanmuuttajien yhteiset tilaisuudet koettiin positiivisina ja hyödyllisinä. Ikäihmiset toivat esiin tiedon saannin tärkeyden. Heidän mielestään tilaisuudet olivat tarpeellisia, koska he saivat tietoa uudesta kulttuurista. Ikäihmisille oli tärkeää myös se, että tilaisuuksissa pääsi näkemään muita ihmisiä. Maahanmuuttajien kertomuksissa korostuivat vuorovaikutuksen ja kohtaamisten merkitys. Myös maahanmuuttajien mielestä oli tärkeää, että välitetään tietoa erilaisista kulttuureista. Tilaisuuksien avoin ja välitön tunnelma tuli esiin sekä ikäihmisten että maahanmuuttajien vastauksissa. Vastauksissa korostui vastaavanlaisten tilaisuuksien tarpeellisuus. Tilaisuuksien kaltaista toimintaa mukavan yhdessäolon merkeissä voisi kehittää entistä monipuolisemmaksi ja säännöllisemmäksi.

“WHEN YOU SHARE WITH PEOPLE, YOU COME CLOSER TO PEOPLE” –
EXPERIENCES OF THE PARTICIPANTS OF THE COOPERATION BETWEEN
SATAKUNNAN VANHUSTUKI RY AND SATAKUNNAN
MONIKULTTUURIYHDISTYS RY

Stenfors, Ella

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Social Services

December 2015

Supervisor: Hautala, Päivi-Maria

Number of pages: 41

Appendices: 2

Keywords: elderly, immigrant, association

The purpose of this research was to investigate the cooperation between two associations, Satakunnan Vanhustuki ry and Satakunnan Monikulttuuriyhdistys ry. Cooperation in this case means events organized for immigrants and elderly people from Pori. There were total of four events during the spring 2015. In each event there were one or two immigrants telling about their own culture to the elderly.

The purpose of the research was to investigate the immigrants and elderly people experience of the cooperation. In addition, the research aimed to find out how to develop the cooperation between these associations. The research was ordered by Satakunnan Vanhustuki ry. Benefits from the results of this research will be used in the association.

The research data was collected by theme interviews and questionnaires, which consisted of open-ended questions. After each event four older people (n = 16) answered the questionnaire form. All the immigrants (n = 4) were interviewed. The results of the research state that the events for the elderly and immigrants were seen positive and useful. Both elderly and immigrants highlighted the importance of access to information. They experienced the events necessary, because they got information about the new culture. Elderly people said it was also important that they got to see other people. Immigrants highlighted the importance of communication and the meaning of encounter. Also, immigrants felt it was important to provide information about different cultures. Both elderly and immigrants highlighted open-minded and communicative atmosphere during the events. All the responses emphasized the necessity of that kind of events. Events that contribute people togetherness are seen very important and desired. This kind of events could be organized even more regularly.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTTAMINEN.....	7
2.1	Kotouttamismenetelmiä	8
2.2	Vuorovaikutus maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä	9
2.3	Yhteisöllisyys kotouttamisen lähtökohtana	9
2.4	Kotoutumisen edistäminen kansalaisjärjestöjen avulla	10
3	IKÄIHMISET JA AKTIIVINEN IKÄÄNTYMINEN.....	12
3.1	Ikäihmisen voimavarat	13
3.2	Ikäihmisen osallisuus	14
4	YHDISTYKSET JA NIIDEN VÄLINEN YHTEISTYÖ.....	16
4.1	Satakunnan Vanhustuki ry	17
4.2	Satakunnan Monikulttuuriyhdistys ry.....	17
4.3	Yhdistysten välinen yhteistyö	17
5	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE.....	19
6	AINEISTO JA MENETELMÄT.....	20
6.1	Aineiston keruu.....	20
6.2	Aineiston analyysi.....	21
7	TUTKIMUKSEN TULOKSET	23
7.1	Ikäihmisten ja maahanmuuttajien tapaamiset	23
7.2	Ikäihmisten kokemuksia tapaamisista.....	23
7.3	Maahanmuuttajien kokemuksia tapaamisista	27
8	TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS.....	32
8.1	Tutkimuksen eettisyys	32
8.2	Tutkimuksen luotettavuus.....	32
9	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	34
10	POHDINTA.....	36
	LÄHTEET.....	39
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Maahanmuuttajien määrä Suomessa on viime vuosikymmeninä ollut kasvussa ja monikulttuurisuus näkyy arjessa yhä selkeämmin. Suomeen muutti 1990-luvulla keskimäärin 13 000 henkeä vuosittain, kun vastaava luku parina viime vuonna on ollut 30 000. (Väestöliiton www-sivut 2014) Myös ikäihmisten osuus Suomen väestöstä on kasvussa. Väestöennusteen mukaan vuonna 2030 joka neljäs suomalainen on yli 65-vuotias (THL:n www-sivut 2014). Eri väestöryhmien kohtaamisia tapahtuu siis yhä enemmän.

Sosiaalinen yhteenkuuluvuus ja osallisuuden kokemus tutun yhteisön kanssa on tärkeä osa ikääntyvien ihmisten elämää. Kunnan ikäpolitiikan kannalta onkin tärkeää, että ikääntyvä ihminen nähdään kansalaisena ja sosiaalisena osallistujana. Ikääntyminen on voimavaroja, osaamista ja aktiivisuutta. Yhteisöjen ja yhdistysten merkitys ikäihmisten palveluntarjoajana on suuri, ja ne tulisi huomioida muotoiltaessa ikäihmisille suunnattua palveluvalikoimaa. Vanhusten sosiaalista osallisuutta voidaan edistää tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisten yhteisöjen toimintaan. (Suomi & Hakonen 2008, 234.)

Myös maahanmuuttajien onnistunut kotouttaminen edellyttää palveluita myös yhdistyksiltä ja järjestöiltä. Järjestötyön avulla maahanmuuttajien on mahdollista rakentaa verkostoja. Verkostojen rakentaminen luo puolestaan perustan osallisuudelle ja sille, että kokee kuuluvansa uuteen kotimaahansa. Verkostoituminen ja vuorovaikutus kantaväestön kanssa voivat ehkäistä maahanmuuttajien syrjintää ja heihin kohdistuvia ennakkoluuloja. (Liebkind 2000, 57; Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 26.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia Satakunnan Vanhustuki ry:n ja Satakunnan Monikulttuuriyhdistyksen yhteistyötä. Yhteistyöllä tarkoitetaan keväällä 2015 järjestettyjä tapaamisia, joissa maahanmuuttajat ja porilaiset ikäihmiset kohtasivat toiseen kulttuuriin tutustumisen merkeissä. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää osallistujien, sekä maahanmuuttajien että porilaisten ikäihmisten, kokemuksia yhteistyöstä ja miten heidän mielestään maahanmuuttajien ja porilaisten ikäihmisten yhteistyötä

voisi kehittää. Opinnäytetyön tilaaja on Satakunnan Vanhustuki ry ja tutkimustuloksia pyritään jatkossa hyödyntämään yhdistyksen toiminnassa.

Monikulttuurisen yhteistyön kehittäminen on tärkeää, koska maahanmuuttajien koutuminen ehkäisee syrjäytymistä, ja kulttuuritietämys sekä kohtaamiset vähentävät ennakkoluuloja ja negatiivisia asenteita. Perehtyessäni aiheeseen huomasin, että ikäihmisten kokemuksia monikulttuurisuudesta ja suhtautumista maahanmuuttajiin ei juuri ole tutkittu.

2 MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTTAMINEN

Maahanmuuttajaksi kutsutaan Suomeen muuttanutta henkilöä (Maahanmuuttovirasto 2015, www-sivut). Suomen kotoutumislaisissa (1386/2010, § 3) määritellään maahanmuuttaja -käsite seuraavanlaisesti: *”Suomeen muuttanut henkilö, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity taikka jolle on myönnetty oleskelukortti.”*

Maahanmuuttaja -käsitteen määrittely ei ole yksiselitteistä, ja usein se määritellään kielen, kansalaisuuden tai syntymävaltion perusteella. Se, millaista maahanmuuttajuuden käsitettä käytetään, riippuu tarkoituksesta ja asiayhteydestä. Maahanmuutolle on usein monia syitä, kuten työ, opiskelu, perhesuhteet tai pakolaisuus. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2015; OECD 2015.)

Kotouttamisella (social integration) tarkoitetaan maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, § 3). Kotouttamisella tarkoitetaan myös kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, § 3).

Kotoutumiseen vaikuttavat merkittävästi maahanmuuttajien kokemukset suomalaisista. Suomalaisen kanssa ystäväystyminen edistää kotoutumista. Suomalaiseen yhteiskuntaan integroituminen ei kuitenkaan aina ole helppoa, vaan maahanmuuttajat kokevat ennakkoluuloja ja syrjintää. Kielteisimmin maahanmuuttajiin suhtautuvat ne, joilla on vähiten kontakteja maahanmuuttajiin. Tehokkaimmin eri ryhmien välisiä ennakkoluuloja voidaan vähentää siten, että saatetaan nämä ryhmät kontaktiin keskenään. (Liebkind 2000, 57) Kun kontaktit eri ryhmien välillä lisääntyvät, monipuolistuvat ja tulevat henkilökohtaisemmiksi, lisääntyy myös molemminpuolinen tietämys ja ymmärrys toisia kohtaan. (Lepola 2002; Liebkind 2000.)

Maahanmuuton lisääntyminen edellyttää panostusta maahanmuuttajien kotouttamiseen. Kotouttamisen tärkeä perusta on maahanmuuttajan asettuminen kuntalaiseksi. Kotoutuminen on kahdensuuntainen prosessi ja se edellyttää sitoutumista niin maahanmuuttajalta kuin vastaanottavalta yhteiskunnalta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 6, 9.) Maahanmuutto asettaa muutostarpeita erityisesti julkisille palveluille, mutta myös erilaisille yhdistyksille ja järjestöille. Kansalaisyhteiskunnan ja järjestöjen kytkeminen mukaan kotouttamistyöhön on kotouttamisen tärkeä lähtökohta (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 6).

Maahanmuuton myötä erilaisten arvojen ja tapojen monimuotoisuus sekä monikulttuurisuus ja -kielisyys tulevat näkyväksi osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Onnistunut kotoutuspolitiikka tarkoittaa sitä, että maahanmuuttajat voivat kokea olevansa yhdenvertaisia ja tervetulleita suomalaiseen yhteiskuntaan. Kotouttamisen yleinen tavoite on maahanmuuttajien osallisuuden lisääminen. Maahanmuuttajien osallisuutta tukemalla voidaan vahvistaa perustaa eri väestöryhmien väliselle toimivalle arjen vuorovaikutukselle. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 9, 11.)

2.1 Kotouttamismenetelmiä

Kotoutumista edistäviä palveluita järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja, työ- ja elinkeinohallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, 6 §). Kotoutumislaki (1386/2010) määrittelee menetelmiä, joiden avulla maahanmuuttajien kotouttamista voidaan edistää. Tällaisia menetelmiä ovat esimerkiksi perustiedon antaminen suomalaisesta yhteiskunnasta, kunnan palveluiden kehittäminen, monialainen yhteistyö paikallistasolla sekä ohjauksen ja neuvonnan antaminen.

Maahanmuuttajien kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palveluiden tarve arvioidaan alkukartoituksessa, jonka käynnistää kunta tai työ- ja elinkeinotoimisto. Maahanmuuttajille tarjotaan perustietoja suomalaisesta yhteiskunnasta. Aikuisille maahanmuuttajille järjestetään myös suomen tai ruotsin kielen opetusta. Tämän lisäksi järjestetään muuta opetusta, jonka avulla pyritään edistämään maahanmuuttajien yh-

teiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia. (Työ- ja elinkeinoministeriö www-sivut 2014.)

2.2 Vuorovaikutus maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä

Kohtaaminen ja siitä syntyvä vuorovaikutus on tärkeää niin maahanmuuttajalle kuin maan alkuperäiselle asukkaalle. Se edistää sopeutumista uuteen maahan ja kulttuuriin, ja toisaalta auttaa ymmärtämään toisesta kulttuurista tulevaa ihmistä paremmin. Kun kummatkin osapuolet yrittävät lähestyä toisiaan, he kummatkin pääsevät osalliseksi jostakin uudesta ja erilaisesta, kummallekin voi aueta uusia näkymiä ja katsontatapoja, joita ei ole ennen kokenut (Alitolppa-Niitamo 1993, 158).

Kulttuurien kohtaaminen edellyttää aktiivisuutta ja muutosvalmiutta molemmilta osapuolilta. Maahanmuuttaja oppii kommunikointia vuorovaikutuksen kautta, puhumalla maan alkuperäisten asukkaiden kautta. Kommunikaatio puolestaan edistää uuteen kulttuuriin sopeutumista. Hyvät kontaktit valtaväestöön tarjoavat maahanmuuttajille mahdollisuudet uudessa kulttuurissa tarvittavien tietojen ja taitojen oppimiseen (Liebkind 2000, 171). Suomalaiset puolestaan voivat päästä osallisiksi uudesta, erilaisesta kulttuurista sekä auttaa maahanmuuttajia pääsemään osallisiksi suomalaisesta kulttuurista. (Alitolppa-Niitamo 1993, 158)

2.3 Yhteisöllisyys kotouttamisen lähtökohtana

Suomessa palveluita järjestettäessä tulee ottaa huomioon maahanmuuttajat. Suomessa on hyvät mahdollisuudet ennalta ehkäistä kaupunkien sisäistä eriarvoistumista, sillä yhteiskunnan eriarvoistuminen voi kohdentua erityisesti maahanmuuttajiin. Tämä puolestaan johtaa maahanmuuttajien syrjäytymiseen ja ulkopuolisuuteen. Tästä johtuen tulisi koko suomalaisen yhteiskunnan sitoutua maahanmuuttajien kotoutumiseen. Koko yhteiskunnan sitoutuminen maahanmuuttajien kotoutumiseen rakentaa yhteisöllisyyttä, joka luo perustan kotouttamistyölle. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 9, 11.)

Yhteisöllisyys perustuu yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen sekä hyviin etnisiin suhteisiin, joka tarkoittaa maahanmuuttajien kielen ja kulttuurin hyväksymistä ja tukemista. Maahanmuuttajien osallistuminen suomalaiseen yhteiskuntaan tarkoittaa osallistumista kaikilla elämänalueilla: osallistumista uuden kotimaan yhteiskunnalliseen, sosiaaliseen ja poliittiseen kulttuurielämään. Osallisuutta edistetään rakentamalla kotouttamista tukevista palveluista vuorovaikutuksellinen kokonaisuus, jossa hyödynnetään myös maahanmuuttajan omat voimavarat. Tämä edellyttää sitä, että maahanmuuttajalla on mahdollisuus oman kielensä ja kulttuurinsa vaalimiseen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 24, 26.)

2.4 Kotoutumisen edistäminen kansalaisjärjestöjen avulla

Suomen kotoutumislain (1386/2010, 11 §) mukaan paikallisten viranomaisten tulee kehittää kotouttamista monialaisena yhteistyönä, johon osallistuvat kunta, työ- ja elinkeinotoimisto, poliisi sekä kotoutumista edistäviä palveluita järjestäviä järjestöjä, yhdistyksiä ja yhteisöjä. Kansalaisjärjestöjen merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa on vahva, ja ne ovat myös kotouttamistyön suuri voimavara (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 26). Maahanmuuttajien osallistumista järjestöihin rohkaistaan aktiivisesti. Järjestötyön kautta maahanmuuttajien on mahdollista rakentaa verkostoja. Samalla he lisäävät omaa osaamistaan, jonka pohjalta heidän osallistumistaan yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen voidaan edistää. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 26.)

Myönteinen vuorovaikutus kantaväestön kanssa antaa maahanmuuttajille mahdollisuuden tuntee itsensä hyväksytyiksi ja hyödyllisiksi yhteiskunnan jäseniksi (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 27). Tämä edesauttaa myös kielen oppimista sekä uuden kotimaan arvoihin tutustumista. Myönteisen vuorovaikutuksen edistämiseksi keskeisessä asemassa ovat paikallistason toimijat, jotka voivat tukea yhdenvertaisuuden toteutumista arjessa. Onnistuneiden kontaktien avulla myös kantaväestöllä on mahdollisuus tutustua maahanmuuttajiin. Arjen kohtaamisia voidaan tukea esimerkiksi suuntaamalla resursseja kantaväestön ja maahanmuuttajien välistä vuoropuhelua edistäviin hankkeisiin sekä jakamalla tietoa erilaisista kulttuureista. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 27.)

Vaikka päävastuu kotouttamistoimenpiteistä on kunnilla, ovat kansalaisjärjestöt merkittävässä asemassa kotouttamista tukevia palveluita suunnitellessa ja toteutettaessa. Kansalaisjärjestöt ovat jo pitkään kehittäneet ja tuottaneet monipuolisia kotouttamista tukevia palveluita ja toimintaa. Erityisesti järjestöt auttavat maahanmuuttajia verkostoitumaan kantaväestön kanssa sekä oppimaan ja omaksumaan uuden kotimaan kielen ja kulttuurin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 30.)

3 IKÄIHMISET JA AKTIIVINEN IKÄÄNTYMINEN

Yli 60-vuotiaiden osuus Suomen ja koko maailman väestöstä kasvaa nopeammin kuin mikään muu ikäryhmä (WHO 2002, 5). Vanhuus on varsin monimuotoinen asia ja tästä syystä ikäihmisiä ei voida pitää homogeenisena ryhmänä. Ikäihmisinä voidaan pitää vanhempia aikuisia. Vanhuus ei ole numeroina ilmaistava asia, jonka perusteella ihmistä ja hänen arvoaan voidaan mitata. Ikäihmisiin kuuluvat sekä terveet, hyvässä taloudellisessa ja sosiaalisessa asemassa olevat eläkeläiset sekä he, jotka ovat sairaita, iältään hyvin vanhoja tai eri tavoin fyysisesti ja sosiaalisesti kyvyiltään rajallisia tai ekonomisesti heikossa tilanteessa eläviä ikäihmisiä. (Kurki 2008, 15, 18.)

Väestön ikääntyminen nostaa esiin monia kysymyksiä. Kuinka voimme säilyttää ja tukea ihmisten itsenäistä ja aktiivista toimintaa? Ihmisten elinaika on pidentynyt huomattavasti, ja onkin pohdittava, kuinka voimme vastata sen mukana tuomiin haasteisiin. Kuinka voimme parantaa ikääntyneiden ihmisen elämänlaatua? Näihin ja muihin ikääntymiseen liittyviin kysymyksiin WHO (World Health Organization) on pyrkinyt vastaamaan kehittämällä aktiivisen ikääntymisen (active ageing) käsitteen. (WHO 2002, 5–6).

WHO:n (2002, 12) termi aktiivinen ikääntyminen viittaa erityisesti siihen, että ikääntymisen tulisi olla positiivinen kokemus. Pidempi elinaika edellyttää myös mahdollisuuksia terveelliseen ja turvalliseen elämään, jossa ihmisten osallistuminen yhteiskuntaan on turvattu. Aktiivinen ikääntyminen tarkoittaa sitä, että ikääntyvät ihmiset pystyvät tunnistamaan oman potentiaalinsa ja tarpeensa niin fyysisen, sosiaalisen kuin psyykkisen terveyden osa-alueilla. Ihmisiä kannustetaan osallistumaan yhteiskunnan toimintaan huomioimalla heidän tarpeensa. Osallistuminen yhteiskunnan toimintaan ei saa riippua yksilön terveydestä tai tarpeista, vaan ikäihmisille tarjotaan huolenpitoa ja suojaa, kun he sitä tarvitsevat.

Sanalla aktiivinen viitataan jatkumoon, jossa ihminen jatkaa osallistumista yhteiskunnan toimintoihin ikääntyessään. Aktiivisuus ei viittaa ainoastaan fyysiseen aktii-

visuuteen ja kyvykkyyteen tehdä asioita, vaan ennen kaikkea sosiaaliseen, kulttuuriin ja henkiseen osallistumiseen. Sana terveys puolestaan viittaa ihmisen fyysiseen, henkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Aktiivinen ikääntyminen pyrkii lisäämään ikäihmisten terveellisen elämän odotuksia ja elämänlaatua. (WHO 2002, 12.)

Aktiivinen ikääntyminen on osa uutta, positiivista ikäpolitiikkaa, jonka avulla pyritään välittämään myönteinen kuva ikääntymisestä. Sen avulla pyritään korvaamaan myönteisin kuvin ikäkäsitystä, jossa ikääntyminen nähdään riippuvuutena tai taloudellisena kuormana. Tavoitteena onkin vireyden ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja erityisesti elämässä kiinnipysymisen tunteen ja kehittymisen säilyttäminen. (Suomi & Hakonen 2008, 27.)

Aktiivisuuteen liittyy olennaisesti toimintoja, jotka ovat yksilöiden itsensä, perheiden ja erilaisten yhteisöjen kannalta elämänlaatua kohentavia. Tällaiset toiminnot lisäävät elämässä kiinnipysymisen tunnetta ja ylläpitävät ikäihmisten vireyttä. Aktiivisesta ikääntymisestä puhuttaessa tulisi erityisesti huomioida ehkäisevä näkökulma. Tämän vuoksi aktiivisen ikääntymisen tulisi kattaa kaikenikäiset. Näin ollen elämäntapa ehkäisisi sairauksia ja työkyvyttömyyttä ja sen sijaan ylläpitäisi henkistä hyvinvointia, osaamista ja taitoja. Ihanteellinen malli tasapainottaa sosiaaliset oikeudet ja kansalaisen velvollisuudet. Se tarkoittaa sitä, että ikäihmisellä tulee olla oikeudet sosiaaliseen ja terveysturvaan sekä elinikäiseen oppimiseen, mutta yksilöllä on myös velvollisuus käyttää hyväkseen mahdollisuuksia ja pysyä aktiivisena. (Suomi & Hakonen 2008, 27–28.)

Aktiivisen ikääntymisen tulisi ennen kaikkea olla osallistavaa ja voimaannuttavaa. Tavoitteena olisi houkutella keskinäiseen yhteisöllisyyteen perustuvaa aktiivisuutta, joka on lähtöisin kansalaisista itsestään. Yhteisöllisyyden lisäksi tulisi huomioida kulttuurinen moninaisuus eli erilaiset tavat vanheta. (Suomi & Hakonen 2008, 28.)

3.1 Ikäihmisen voimavarat

Kun ikääntyvällä ihmisellä on voimavaroja, hänen elämänsä on laadukasta (Suomi & Hakonen 2008, 122). Ikäihmisen voimavarat voivat olla niin fyysisiä, psyykkisiä,

sosiaalisia kuin kollektiivisia. Fyysiset voimavarat liittyvät ihmisen terveydentilaan ja niitä on myös tutkittu paljon. Psykkisiin voimavaroihin sisältyy esimerkiksi yksinäisyyden kokeminen, suhtautuminen omaan vanhenemiseen sekä elämän tarkoituksellisuus ja mieliala. Sosiaalisia voimavaroja ovat puolestaan ikäihmisten tuntema elämän merkityksellisyys ja se, että tuntee kuuluvansa johonkin yhteisöön. Kollektiivisiksi voimavaroiksi sisällytetään muun muassa osallisuuteen ja vaikuttamiseen liittyvää pääomaa ja taloudelliset voimavarat. (Suomi & Hakonen 2008, 121–130.)

Sosiaaliset, fyysiset ja psyykkiset voimavarat limittyvät usein toisiinsa. Usein kuitenkin henkinen ja sosiaalinen hyvinvointi jäävät fyysisen näkökulman varjoon. Yksi aktiivisen ikääntymisen tärkeä tavoite on elämän merkityksellisyyden kokeminen. Jotta voi kokea elämän merkitykselliseksi, tarvitaan erityisesti sosiaalisia voimavaroja. Sosiaalista laaja-alaisuutta voidaan tarkastella eri näkökulmista. Laaja-alaisuus on elämänlaadun kannalta kuulumista johonkin ja yhteisön jäsenenä olemista sekä osallistumista sellaiseen toimintaan, jolla on merkitystä ikääntyvälle ihmiselle. (Suomi & Hakonen 2008, 128, 128–129.)

3.2 Ikäihmisen osallisuus

Yksi eurooppalaisen sosiaalipolitiikan keskeinen käsite on sosiaalinen osallisuus (social inclusion), joka tarkoittaa yhteisöön kuulumista. Se korostaa aktiivista osallisuutta keinona ehkäistä syrjäytymistä, sivussa olemista ja eristäytymistä yhteiskunnasta. Käsite pitää sisällään niin sosiaaliset kontaktit, kuten yhteydenpidon perheeseen ja ystäviin, kuin myös tunteen kansalaisuudesta ja siihen liittyvistä vaikuttamismahdollisuuksista. Yhteenkuuluvuuden tunne ehkäisee syrjäytymistä ja sivullisuuden kokemuksia. Ikääntyneiden ihmisten kohdalla sosiaaliseen yhteisöön kuulumisen tarkoittaa sitä, että voi pitää yllä sosiaalisia suhteita, osallistua halutessaan yhteisöjen toimintaan, käydä päivätoiminnoissa ja liikkua harrastuksissa ja ruokakaupassa, tarvittaessa myös avustettuna. (Suomi & Hakonen 2008, 232.)

Ikääntyvien ihmisten yhteyksien merkitys korostuu voimavarojen vähetessä, mikä tuli esiin tanskalaisessa, hollantilaisessa sekä kreikkalaisessa hankkeessa. Hankkeissa paikalliset eläkeläisten yhdistykset ja vapaaehtoisjärjestöt järjestivät monimuotoista

toimintaa, kuten retkiä, keskustelutilaisuuksia sekä ystävien ja seuran välittämistä erilaisiin tilanteisiin. Niissä hankkeissa, joissa oli tämän kaltaista palveluvalikoimaa, erilaiset toimintamuodot lisäsivät ikäihmisten osallistumista ja kohensivat heidän mielialaansa. Usein eläkeläisten järjestöt järjestivät tilaisuuksia ja palveluita julkisen järjestelmän täydennykseksi. (Suomi & Hakonen 2008, 233–234.)

Tilastokeskuksen vuonna 2004 julkaistussa tutkimuksessa *Yksilöllisiä valintoja, kulttuurin pysyvyyttä: Vapaa-ajan muutokset 1981-2002* on kartoitettu ikäihmisten vapaa-ajan toimintaa: aktiivisuutta kodin ulkopuolella, harrastamista ja osallistumista. Tutkimuksen mukaan yhdistystoimintaan osallistuminen on varsin aktiivista. Vuoden 2002 aikana yhdistystoimintaan oli osallistunut 44 prosenttia 65 vuotta täyttäneistä, ja esimerkiksi 75 vuotta täyttäneiden osallistuminen on tuolloin ollut jatkuvassa nousussa 1980-luvulta lähtien. (Hanifi 2005, 169) Eläkeikäisten osallistumiseen, erityisesti kansalais- ja vapaaehtoistoimintaan, on alettu kiinnittää yhä enemmän huomiota, kun väestön ikääntymisen ja toisaalta aktiivisen, tuottavan tai onnistuneen vanhenemisen näkökulmat ovat korostuneet yhteiskunnallisessa keskustelussa (Haarni 2010, 31).

4 YHDISTYKSET JA NIIDEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Suomessa on väkilukuun nähden paljon yhdistyksiä. Yhdistys perustetaan useimmiten aatteellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten. Yhdistys voi olla esimerkiksi kulttuuriyhdistys, urheiluseura tai ystävyysseura. Yhdistyksessä valta on sen jäsenillä: tärkeimmät päätökset tehdään yhdistyksen kokouksissa, jotka ovat avoimia kaikille jäsenille. (Infopankin www-sivut; Yhdistyslaki 1989/503.)

Yhdessä tekeminen ja tietynlainen talkoohenki ovat ominaisuuksia, jotka kuvaavat suomalaisia yhteisöjä ja myös lujittavat niiden voimaa. Auttamiseen ja vertaistukeen perustuva yhteisöllisyys antaa mahdollisuuden rakentaa turvaverkoston ongelmien ja muutosten keskellä. Suuri osa suomalaisista kansalaisjärjestöistä toimii vapaaehtoisvoimin. Yhteisöllisyys eli tunne siitä, että kuuluu johonkin ryhmään, joka jakaa samat arvot ja tavoitteet, lisää ihmisten sosiaalista pääomaa, hyvinvointia ja turvallisuudentunnetta. (Raha-automaattiyhdistys 2011, 15–16.)

Kansalaisjärjestöjen tehtävänä on välittää tietoa. Niiden tehtävänä on välittää tietoa kansalaisten tarpeista ja ongelmista. Toisaalta ne myös tulkitsevat ja välittävät tutkijoiden tuottamaa tietoa kansankielelle auttaen ihmisiä tiedostamaan päätösten merkityksen heidän näkökulmastaan. Tiedonvälitystehtävään liittyy olennaisesti osallistuminen ja vaikuttaminen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. (Raha-automaattiyhdistys 2011, 18.)

Kansalaisjärjestöt ovat yhteisen toiminnan areenoita (Raha-automaattiyhdistys 2011, 16). Suuri osa yhdistyksistä on syntynyt harrastuksen ympärille, kuten esimerkiksi ruoanlaiton, käsitöiden tai taiteiden. Harrastamiseen liittyvien yhdistysten lisäksi on olemassa suuri joukko yhdistyksiä, jotka ovat syntyneet auttamaan ihmisiä. Tällaisten yhdistysten toiminta liittyy ihmisten arjen helpottamiseen ja vertaistoimintaan. (Raha-automaattiyhdistys 2011, 16.) Tässä tutkimuksessa tarkastellaan kahden tällaisen yhdistyksen yhteistyötä. Nämä yhdistykset ovat Satakunnan Vanhustuki ry sekä Satakunnan Monikulttuuriyhdistys ry.

4.1 Satakunnan Vanhustuki ry

Satakunnan Vanhustuki ry on perustettu vuonna 2003 edistämään ikäihmisten psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista toimintakykyä sekä turvaamaan arvokasta vanhenemista. Yhdistys toimii asiantuntijana sekä auttaa ja neuvoo vanhuuteen liittyvissä asioissa. Satakunnan Vanhustukiyhdistys tekee yhteistyötä kunnallisten ja yksityisten sosiaali- ja terveystalvelujen järjestäjien kanssa sekä pyrkii vaikuttamaan vanhusten hyvinvointia koskevaan päätöksentekoon. Yhdistyksen toimintamuotoja ovat erilaiset ryhmätoiminnot, luennot, tapahtumat ja retket. (Satakunnan Vanhustuki ry:n www-sivut.) Satakunnan Vanhustuki ry:n toimisto on Satakunnan yhteisökeskuksessa, joka onkin yhdistyksen keskeinen toimipaikka.

4.2 Satakunnan Monikulttuuriyhdistys ry

Vuonna 1996 perustettu Satakunnan Monikulttuuriyhdistys ry pyrkii edistämään maahanmuuttajien ja suomalaisten yhteistoimintaa sekä maahanmuuttajien osallisuutta Suomessa ja tukemaan maahanmuuttajien oman kulttuurin ja kielen ylläpitämistä. Monikulttuuriyhdistyksen tarkoituksena on myös vaikuttaa monikulttuurisen Suomen rakentamiseen positiivisella tavalla. Monikulttuuriyhdistyksen keskeisenä toimipaikkana on Kansainvälinen kohtaamispaikka, jossa järjestetään muun muassa kerhotoimintaa ja erilaisia tapahtumia. (Satakunnan Monikulttuuriyhdistys ry:n www-sivut.)

4.3 Yhdistysten välinen yhteistyö

Yhdistysten välinen yhteistyö oli Satakunnan Vanhustuki ry:n projekti yhteistyössä Satakunnan Monikulttuuriyhdistys ry:n kanssa, ja sen tavoitteena oli auttaa maahanmuuttajia kotoutumaan Poriin ja ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja yksinäisyyttä. Tavoitteena oli myös tukea porilaisten ikäihmisten ja maahanmuuttajien tutustumista toisiinsa ja edistää heidän verkottumistaan. Yhteistyöllä pyrittiin vaikuttamaan pori-

laisten ikäihmisten asenteisiin maahanmuuttajia kohtaan, joka puolestaan voisi ennaltaehkäistä rasismia.

Yhteistyö tarkoitti kevään 2015 aikana järjestettyjä neljää iltapäivätapaamista, joissa jokaisella kerralla ikäihmiset pääsivät tutustumaan yhden maahanmuuttajan kotimaahan ja kulttuuriin. Osallistujia joka tilaisuudessa oli 20-30. Satakunnan Vanhustuki ry:n tarkoituksena oli järjestää tilaisuudet Satakunnan Yhteisökeskuksessa, mutta osa tilaisuuksista järjestettiin Monikulttuuriyhdistyksen toimipaikassa Kansainvälisessä kohtaamispaikassa, jossa oli enemmän tilaa tapaamisen järjestämiselle. Näin kummankin yhdistyksen toimintaympäristöt tulivat kevään aikana tutuksi tilaisuuksiin osallistuneille. Tilaisuuksissa maahanmuuttajat esittelivät kotimaataan ja kulttuuriaan. Esittelyä tukivat valokuvat ja videomateriaalit, musiikki- ja tanssiesitykset sekä esiteltäviin kulttuureihin liittyvät asut ja esineet. Joka tilaisuudessa oli tarjolla kyseiseen maahan liittyvä välipala näytteenä ruokakulttuurista. Tilaisuudet olivat vuorovaikutuksellisia ja niissä syntyi keskustelua ja kysymyksiä puolin ja toisin.

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE

Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia Satakunnan Vanhustuki ry:n ja Satakunnan Monikulttuuriyhdistys ry:n yhteistyötä keväällä 2015. Satakunnan Vanhustuki ry järjesti Satakunnan yhteisökeskuksen tiloissa kevään aikana neljä iltapäivätapaamista, joissa jokaisessa yksi maahanmuuttaja esitteli omaa kotimaataan ja kulttuuriaan porilaisille ikäihmisille.

Yhdistysten välisen yhteistyön tavoitteena oli edistää tietämystä maahanmuuttajista ja monikulttuurisuudesta, edistää maahanmuuttajien kotoutumista ja ehkäistä syrjäytymistä sekä luoda vuorovaikutuksellisia kohtaamisia porilaisten ikäihmisten ja maahanmuuttajien välille.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää tapaamisiin osallistuvien maahanmuuttajien ja porilaisten ikäihmisten kokemuksia yhteistyöstä. Tutkimuskysymykset olivat:

- 1) Miten maahanmuuttajat kokivat tapaamiset?
- 2) Miten porilaiset ikäihmiset kokivat tapaamiset?
- 3) Miten osallistujien mukaan maahanmuuttajien ja porilaisten ikäihmisten välistä yhteistyötä voisi kehittää?

Tavoitteena on tuottaa sellaista tietoa, jota voidaan jatkossa käyttää Satakunnan Vanhustuki ry:n toiminnan kehittämisessä.

6 AINEISTO JA MENETELMÄT

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Laadullisella tutkimuksella pyritään tutkimisen aikana muodostuneiden tulkintojen avulla näyttämään ihmisen toiminnasta jotain, joka on välittömän havainnon tavoittamattomissa. Nämä asiat ovat kuin arvoituksia, ja tutkimuksen tavoitteena on niiden ratkaiseminen. Muodostamalla johtolankoja ihmisten kuvaamista kokemuksista ja käsityksistä voidaan tehdä tulkintoja eli ratkaista arvoitus. Siten voidaan luoda malleja ja kuvauksia tutkittavista asioista. (Vilka 2009, 79)

Laadullisessa tutkimuksessa keskeistä on tutkittavan ilmiön ymmärtäminen. Pyrkimyksenä on selvittää, mistä siinä todella on kyse. Jos tutkittava ilmiö on vähän tunnettu ja sitä selittäviä teorioita ei ole, valitaan yleensä laadullinen tutkimusote. Joidenkin asioiden, kuten ihmisten suhtautumisen sekä asenteiden, kuvaaminen on mahdollista vain laadullisin keinoin eli tekstinä. Laadullisen tutkimus mahdollistaa hyvän kuvauksen tai syvällisen näkemyksen saamisen tutkittavasta asiasta. (Kananen 2015, 70–71) Valitsin laadullisen tutkimusotteen, koska halusin selvittää osallistujien kokemuksia yhdistysten välisestä yhteistyöstä. Ikäihmisten ja maahanmuuttajien kohtaamisia ei juuri ole tutkittu, joten tutkittava aihe ei ole tunnettu ja siihen liittyvää teoriaa oli haastavaa löytää. Koska tarkoituksena oli kuvata osallistujien toiminnalle antamia merkityksiä, koin saavani tutkimuskysymyksiin vastaukset parhaiten laadullisin menetelmin.

6.1 Aineiston keruu

Tutkimuksen aineisto kerättiin teemahaastatteluilla ja kyselylomakkeilla, joissa oli avoimia kysymyksiä. Tarkoituksena oli haastatella jokainen maahanmuuttaja, joka esiintyy tapaamisissa (viisi henkilöä) sekä kerätä joka tapaamiskerralla palautetta neljältä ikäihmiseltä kyselylomakkeilla. Heti tapaamisten jälkeen toteutettiin teemahaastattelut rauhallisessa tilassa ja kerättiin palaute lomakkeilla.

Teemahaastattelua voidaan pitää ikään kuin keskusteluna, joka lähtee tutkijan aloitteesta ja etenee usein hänen ehdoillaan, mutta jossa hän kuitenkin pyrkii vuorovaikutuksen kautta selvittämään tutkimuksen kannalta keskeisiä asioita. Haastattelun aihepiirit ovat teemahaastattelussa määrätty ennalta, mutta kysymyksillä ei ole tarkkaa muotoa tai järjestystä. Kaikki teema-alueet käydään haastattelun aikana läpi, mutta haastattelusta riippuen aihepiirien käsittelyn laajuus ja järjestys vaihtelee. (Eskola & Vastamäki 2010, 26–29)

Teemahaastattelua varten määrittelin tutkimuksen kannalta keskeiset aiheet, teema-alueet, joiden mukaan haastattelussa edettiin ja joiden avulla sain tietoa, joka auttoi saavuttamaan tutkimukselle asetetut tavoitteet. Keskeiset teemat olivat ennakkoodotukset tilaisuuksiin liittyen, kokemukset tilaisuudesta sekä kehitysideat yhdistysten välistä yhteistyötä ajatellen. Kyselylomakkeen avoimet kysymykset liittyivät samoihin teemoihin. Tavoitteena oli selvittää, mitä merkityksiä sekä maahanmuuttajat että porilaiset ikäihmiset antoivat tapaamisille.

Haastattelun etuna on se, että haastateltava on tutkimuksessa merkityksiä luova ja aktiivinen osapuoli. Lisäksi tämän tutkimuksen aihe oli entuudestaan vähän kartoitettu, joten oletuksena oli, että se voisi tuottaa monitahoisia vastauksia, joiden suuntaa on vaikea tietää etukäteen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 200) Haastattelussa on myös mahdollisuus joustavasti kuvata omia kokemuksiaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75; Vilka 2009, 82) Teemahaastattelu aineistonkeruun menetelmänä mahdollisti kysymysten tarkentamisen ja selventämisen, mikä oli hyvä, jos haastateltavan suomen kielen taidot olivat puutteelliset.

6.2 Aineiston analyysi

Aineiston analyysimenetelmänä on induktiivinen eli aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Ensin aineisto pelkistetään karsimalla siitä tutkimustehtävän kannalta epäoleellinen informaatio pois. Pelkistetty aineisto ryhmitellään eli siitä etsitään samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä, joista muodostetaan luokkia. Luokka nimetään sen sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Lopuksi aineisto abstrahoidaan muodostamalla valikoidun tiedon perusteella teoreettisia käsitteitä. Analyysin avulla syntyy

käsitteitä, luokitteluja tai teoreettinen malli, jolla pyritään siis ymmärtämään mitä asiat merkitsevät tutkittavalle. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–113)

Ennen varsinaista haastatteluaineiston analysointia kuuntelin haastattelut läpi ja litteroin ne, jotta sain niistä yleiskuvan. Litteroiduista haastatteluista poimin niitä asioita, jotka olivat keskeisiä tutkimuskysymyksiä ajatellen. Tämän jälkeen aloin etsiä pelkistetyistä aineistosta yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia ja muodostaa eri teemoja. Kyselylomakkeiden käsittelyn aloitin ryhmittelemällä vastaukset kaikista lomakkeista kysymyksittäin. Sen jälkeen tiivistin aineiston karsimalla päällekkäisiä vastauksia ja tutkimuksen kannalta epäolennaisia asioita pois. Pelkistetyistä aineistosta muodostin teemoja.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia Satakunnan Vanhustuki ry:n ja Satakunnan Monikulttuuriyhdistys ry:n yhteistyötä keväällä 2015. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää tapaamisiin osallistuvien maahanmuuttajien ja porilaisten ikäihmisten kokemuksia yhteistyöstä sekä kehitysideoita maahanmuuttajien ja ikäihmisten yhteistyöhön liittyen.

7.1 Ikäihmisten ja maahanmuuttajien tapaamiset

Satakunnan Vanhustuki ry järjesti Satakunnan yhteisökeskuksen tiloissa kevään aikana neljä iltapäivätapaamista, joissa jokaisessa yksi maahanmuuttaja esitteli omaa kotimaataan ja kulttuuriaan porilaisille ikäihmisille. Näissä tilaisuuksissa esitellyt maat olivat Brasilia, Gambia, Yhdysvallat ja Bulgaria. Esittelyä tukivat valokuvat ja videomateriaalit, musiikki- ja tanssiesitykset sekä esiteltäviin kulttuureihin liittyvät asut ja esineet. Lisäksi jokaisessa tilaisuudessa oli tarjolla kyseiseen maahan liittyvä välipala näytteenä ruokakulttuurista. Esitysten aikana ja niiden jälkeen ikäihmiset esittivät kysymyksiä esiintyjille. Kullekin tilaisuudelle oli varattu aikaa kaksi tuntia. Osallistujia tilaisuuksissa oli kerrasta riippuen 20-30.

7.2 Ikäihmisten kokemuksia tapaamisista

Ikäihmisiltä kerättiin palautetta tilaisuuksista kyselylomakkeella, jossa oli avoimia kysymyksiä. Lomakkeessa kysyttiin vastaajan mielipidettä tilaisuudesta, tilaisuuden merkitystä sekä sitä, miten ikäihmisten ja maahanmuuttajien välistä yhteistyötä voisi kehittää. Näiden kysymysten avulla pyrittiin vastaamaan tutkimuskysymyksiin. Tutkimukseen osallistuneet ikäihmiset olivat syntyneet välillä 1936–1952. Jokaisella tapaamiskerralla kyselyyn vastasi neljä ikäihmistä eli yhteensä tutkimukseen osallistui 16 ikäihmistä neljältä tapaamiskerralta. Tulokset analysoitiin ja teemoiteltiin ai-

hepiireittäin. Seuraavaksi tarkastellaan tuloksia vastauksista esiin nousseiden teemojen mukaan. Eri vastaajat ilmenevät tuloksista merkinnöin V1-V16.

Toiset kulttuurit kiinnostavat

Vastauksien mukaan tilaisuudet koettiin mielenkiintoisiksi ja onnistuneiksi. Eri kulttuurit kiinnostivat tilaisuuksiin osallistuneita ikäihmisiä ja toisiin kulttuureihin tutustumista pidettiin kiinnostavana ja tärkeänä.

”Olen aina halunnut kuulla suuresta maailmasta, kiinnostaa kovasti miten muualla eletään, mitenkä yhteiskunta hoitaa kansalaisiaan.” (V2)

”Kansojen ja kulttuurien kohtaaminen on mielenkiintoista, kuunnella miten muissa maissa eletään ja ollaan.” (V13)

Tilaisuuksissa saa uutta tietoa

Vastauksissa korostui se, että tilaisuuksista sai paljon uutta tietoa toisesta maasta ja kulttuurista. Tilaisuuksien koettiin avartavan näkemyksiä toisista kulttuureista.

”Kiinnostava, tuli historiaa josta en ollut tietoinen, olisi mukava päästä käymään Bulgariassa.”(V13)

”Näillä eri kansallisuuksiin tutustumistilaisuuksilla on hyvin tärkeä merkitys mielestäni. Saamme juuri oikeaa ja ajankohtaista tietoa alkuperäisiltä asukkailta. Myös he varmasti oppivat meistä enemmän.” (V1)

Osa koki, että tilaisuus jopa muutti aiemman käsityksen toisesta maasta. Joku vertasi tilaisuudessa saatua tietoa siihen tietoon, jota median välityksellä saa. Käsitys toisesta kulttuurista voi olla täysin erilainen riippuen siitä, mitä kautta tietoa vastaanottaa. Median välityksellä saamme usein tietoa esimerkiksi erilaisista katastrofeista, mutta tavalliset arkipäivän asiat voivat jäädä täysin huomiotta.

”Aivan erilaista kuunnella paikanpäällä gambialaista, saati jos katselisi esim. tv:stä” (V8)

Näkemykset toisesta kulttuurista avartuu

Useissa vastauksissa pohdittiin suomalaisten suhtautumista toisiin kulttuureihin ja maahanmuuttajiin. Todettiin, että suomalaisten tietämättömyys ja ennakkoluulot voivat olla esteenä maahanmuuttajiin tutustumiselle. *”Suomalainen ei kovin helposti hyväksy vieraita”*, kirjoitti eräs tilaisuuteen osallistuneista ikäihmisistä. Tilaisuuksien uskottiin poistavan ennakkoluuloja ja niiden avulla koettiin oppivan suhtautumaan paremmin erilaisiin ihmisiin. Näkemys erilaisista kulttuureista ja ihmisistä avartuu, kun ollaan tekemisissä toisten kanssa.

”Tämä tietämättömyys meillä suomalaisilla monilla on esteenä tähän maahan muuttajiin. -- Tämänlaisia tilaisuuksia lisää. Me suomalaiset olemme niin ennakkoluuloisia kaikkeen.” (V7)

Tapaa uusia ihmisiä

Osa vastaajista piti tilaisuuksissa tärkeänä sitä, että niissä tapaa uusia ihmisiä ja voi saada uusia ystäviäkin. Kummankin osapuolen uskottiin saavan uutta ja ajankohtaista tietoa toisiinsa tutustumalla. Tilaisuudet olivat vuorovaikutuksellisia, ja muutama ikäihmisistä uskoi, että myös maahanmuuttajat voivat siten oppia jotain uutta suomalaisesta kulttuurista ja ikäihmisistä.

Tilaisuuksissa välitön tunnelma

Monissa vastauksissa mainittiin tilaisuuksissa vallitseva välitön ja lämmin tunnelma. Kulttuureistaan kertovien maahanmuuttajien rohkeutta ja avoimuutta pidettiin ihailtavana. Eräs vastaajista kertoi tilaisuuden olevan *”ihana piristys päivään”*.

”Mielestäni meillä on paljon oppimista muilta, lämpö ja avoimuus mikä heistä välittyy on tarttuvaa.” (V1)

Tilaisuuksien oli tarkoitus olla vuorovaikutuksellisia, joissa sekä ikäihmiset että maahanmuuttajat voisivat esittää kysymyksiä ja keskustella toistensa kanssa. Keskustelua syntyiikin joka tapaamiskerralla, ja ikäihmisten kiinnostuksen huomasi lukuisista kysymyksistä, joita tilaisuuksissa esitettiin.

”Välitön tunnelma, arempikin osallistuja uskalsi esittää kysymyksiä.”(V15)

”Tilaisuus oli välitön ja lämmin. Esiintyjä piti hyvän mielenkiintoisen ja laajan esityksen kera kuvien. Tilaisuus herätti mielenkiintoa ja poiki paljon kysymyksiä, joihin saatiin vastaukset.” (V15)

Tapaamisia ja yhdessäoloa jatkossakin

Moni osallistujista esitti toivomuksen, että vastaavanlaisia tilaisuuksia järjestettäisiin jatkossakin ja yhteistyö yhdistysten välillä jatkuisi. Eräs ikäihmisistä totesi, että oli mukava tutustua ensimmäistä kertaa Satakunnan Monikulttuuriyhdistyksen toimintoihin. Toinen puolestaan toivoi, että maahanmuuttajia tulisi enemmän Satakunnan Vanhustukiyhdistyksen toimintaan mukaan. Mukavaa yhdessäoloa ja säännöllisiä kohtaamisia pidettiin tärkeänä. Vastauksista kävi ilmi, että myös yhteiset retket tai kerhotoiminnot voisivat olla uusia yhteistyön muotoja jatkoa ajatellen.

”Lisää vastaavia tilaisuuksia, ehkä joku pieni materiaalipaketti mukaan. Jos mahdollista molemmat sukupuolet mukaan.” (V5)

”Mukavaa yhdessäoloa enemmän!” (V11)

Kahdessa vastauksessa pohdittiin sitä, onko maahanmuuttajilla yhteyksiä suomalaisiin koteihin tai voisivatko ikäihmiset puolestaan mennä maahanmuuttajien luokse ja tuoda siten suomalaista kulttuuria tutummaksi maahanmuuttajille.

7.3 Maahanmuuttajien kokemuksia tapaamisista

Ikäihmisiltä kerätyn palautteen lisäksi tutkimusta varten haastateltiin viittä maahanmuuttajaa, jotka olivat tilaisuuksissa esittelemässä omaa kotimaataan ja kulttuuriaan. Haastattelukertoja oli yhteensä neljä: haastatteluista kolme oli yksilöhaastatteluja ja yksi toteutettiin parihaastatteluna, koska kyseisellä tapaamiskerralla esiintyjä oli kaksi. Maahanmuuttajat olivat kotoisin Brasiliasta, Gambiasta, Yhdysvalloista ja Bulgariasta. He olivat asuneet Suomessa kahdesta kuukaudesta seitsemään vuoteen. Haastateltavilla keskeisin syy osallistua tilaisuuteen oli se, että he kokivat kulttuurien väliset kohtaamiset ja tietämyksen tärkeänä. Merkittävänä syynä osallistumiseen oli myös halu oppia tai harjoitella suomen kieltä, mihin tilaisuudet tarjosivat hyvän mahdollisuuden. Kaksi haastateltavista kertoi, etteivät ole olleet juurikaan tekemisissä ikäihmisten kanssa Suomessa asuessaan. Kolmella haastateltavalla oli useampia kohtaamisia ikäihmisten kanssa esimerkiksi puolison kautta tai naapurustosta. Eräs haastateltavista on ollut vanhainkodeissa kertomassa kotimaastaan ja kulttuuristaan. Kolme haastateltavista oli aiemmin ollut vastaavanlaisissa tilaisuuksissa, joissa he olivat esitelleet omaa kotimaataan ja kulttuuriaan. Seuraavaksi tarkastellaan tuloksia aineistossa korostuneiden teemojen kautta. Eri haastattelut ilmenevät tuloksista merkinnöin H1-H4.

Tilaisuudet lisäävät tietämystä toisista kulttuureista ja ihmisistä

Haastateltavat pitivät tärkeänä sitä, että tilaisuudet antavat mahdollisuuden tutustua kulttuureihin ja lisätä tietämystä niihin liittyen. Tapaamiset suomalaisten ja maahanmuuttajien välillä auttavat vähentämään negatiivista suhtautumista. Asiat, joista ei ole tietoa ja joiden kanssa ei ole tekemisissä, saattavat pelottaa ja aiheuttaa ennakkoluuloja. Haastatteluissa nousi esiin myös se, että maahanmuuttoon liittyvät asiat saattavat olla ikäihmisille vieraita ja uusia, joten tämänkaltaiset tilaisuudet ovat hyödyllisiä. On hyvä, että saa tietoa mistä ja minkä vuoksi maahanmuuttajat tulevat Suomeen, ja kohtaamisten myötä asia voi tulla tutummaksi.

”I think having this kind of events is important. It’s important for the elderly because they get to learn a little bit, they get to feel less lonely

and the immigration issue is kind of a new thing especially in Pori. So it's important for them to see what kind of immigrants there are in Pori and where we come from.” (H3)

”Ihmiset ei tunne toiset, tulee toisesta maasta, ei tiedä mitään, se vaikuttaa vähän.” (H1)

Toisaalta maahanmuuttajat kertoivat myös itse huomanneensa uusia piirteitä suomalaisesta kulttuurista ja ikäihmisistä. Haastateltavat yllättyivät ikäihmisten aktiivisuudesta ja kiinnostuksesta vierasta kulttuuria kohtaan.

”Mä luulin että suomalaiset ei tykkää toisesta maasta, mutta se muuttui. Olikin parempi.” (H1)

”Se (tilaisuus) meni hyvin, koska kaikki kysyi jotain, ei ole kaikki hiljaa ja katso että mitä sä nyt teet. Koska joskus menimme joku paikka ja ei ketään kysy mitään ja ei tee mitään, ei reagoi mitään. -- Se oli kiva, että vanhukset olivat kiinnostunut, he kysyivät enemmän kuin nuoret.” (H1)

Lisäksi eräs haastateltava ihaili ikäihmisten itsenäisyyttä ja mahdollisuutta käydä esimerkiksi vastaavanlaisissa tilaisuuksissa itsenäisesti, mutta pohti samassa yhteydessä ikäihmisten yksinäisyyttä. Itsenäisyys on hyvä asia, mutta samalla moni ikäihminen saattaa olla yksinäinen. Tämänkaltaiset tilaisuudet voivat olla hyvä keino vähentää ikäihmisten yksinäisyyttä.

”I was impressed that they were so independent. Independence is good but at the same time you can not be totally independent. There's always something that you're gonna need from somebody. Like just talking.” (H2)

Säännöllisillä kohtaamisilla suuri merkitys molemmille osapuolille

Toisaalta eräs haastateltava korosti sitä, että kukin omaa kulttuuriaan esittelevä kertoo maastaan omasta näkökulmastaan, ja kokemukset voivat olla toisinaan hyvinkin

erilaisia. Eräs haastateltavista sanoi, että päivittäisten yhteisten toimintojen kautta voisi saada realistisemmän käsityksen toisesta kulttuurista ja päästä tutustumaan siihen kunnolla. Jos maahanmuuttaja voi esimerkiksi työskennellä ikäihmisten tai yli-päättään suomalaisten kanssa, kulttuurit tulevat tutummiksi.

”Kun joku esittelee omaa maata, se on aina vain henkilökohtainen näkökulma tai se on oma kokemus, ja se ei aina ole realistinen. Minun elämä on toisenlainen ja toisen ihmisen on ollut ehkä ihan erilainen. Se mitä minä kertoisin ehkä joku toinen ei kertoisi. Mutta jos on päivittäinen yhteinen toiminta, ehkä sitä kautta sekä suomalaiset että maahanmuuttajat saisivat enemmän realistisemmän kuvan toisesta. Jos joka päivä olet tekemisissä toisen kanssa, saat tutustua heihin, ei vain nimeltä. Jos olisi mahdollista maahanmuuttajan työskennellä ei vain vanhusten vaan myös muiden kanssa, tulisi tutummaksi.” (H4)

Toinen haastateltava mietti, että nuorten ja vanhempien ihmisten olisi hyvä olla enemmän tekemisissä toistensa kanssa. Näistä kohtaamisista kumpikin osapuoli voi oppia paljon toisiltaan ja kohtaamiset voivat antaa hyvän mielen molemmille osapuolille.

”It’s always good to hang out (with the elderly). You can learn a lot from them. They are curious to know. And I’m also interested in topics that has to do with their generation. I know a lot about this modern Finland, this young generation, but how was it like in the past when they were young? It will predict how it’s gonna be – how the society is gonna be - in the future. So it’s good to have a mummu as a friend.” (H2)

”I loved it. I think they are my best friends, the mummus and the papas. -- They make you feel comfortable. A lot of them - they don’t speak English, but yet still they smile, and I also smile.” (H2)

”Old people - I can see that being with them gives you a lot of senses. They show you the world. They tell you a lot of things you’ve never experienced before. You learn it from them.” (H2)

Lisäksi yhden haastateltavan mukaan tänä päivänä tietokoneiden ja puhelimien käyttö on niin yleistä, että sosiaalisten kontaktien tärkeys ja yhdessäolo toisten ihmisten kanssa korostuu entistä enemmän kaiken tämän keskellä.

Monet asiat yhdistävät kulttuuritaustasta huolimatta

Eräs haastateltavista puhui siitä, kuinka mediassa korostuvat usein negatiiviset asiat, jotka saattavat leimata tiettyä kulttuuria tai maata. Kun henkilökohtaisesti tapaa toisesta maasta muuttaneen, voi saada tietoa kyseisen maan arkipäivän asioista ja huomata, että ne ovat pitkälti samoja kulttuureista ja maiden rajoista huolimatta. Monet ihmiset jakavat samoja arvoja ja monet asiat yhdistävät ihmisiä kulttuuritaustastaan riippumatta.

Yksi haastateltavista kertoi, kuinka hänen mielestään suomalaisten ikäihmisten kanssa on mukava keskustella yhdistävien asioiden vuoksi. Esimerkiksi menneistä ajoista keskustellessa voi huomata, että se yhteisöllisyys mikä tämän päivän ikäihmisten nuoruudessa vallitsi, muistuttaa omasta kotimaasta ja kulttuurista. Ikäihmiset saattavat puhua siitä, kuinka ”ennen vanhaan” oltiin paljon tiiviimmin tekemisissä suvun ja naapureiden kanssa. Tämä puolestaan tuo haastateltavalle mieleen kotimaan, jossa yhteisöllisyys korostuu kaikissa arjen toiminnoissa.

Vaikka tilaisuudet jännittivät, kannatti osallistua

Kaksi haastateltavista kertoi tilaisuuden hieman jännittäneen etukäteen. Oman kieli- taidon riittämättömyys koettiin haasteena. Haastateltavia mietitytti se, osaavatko he vastata mahdollisiin kysymyksiin ja tulevatko he ymmärretyksi oikein. Kumpikin kuitenkin piti tilaisuutta hyvänä kokemuksena ja koki, että heihin suhtauduttiin avoimesti ja suvaitsevaisesti. Yhteistyön kehittämistä ajatellen osa ehdottikin, että olisi hyvä, jos saisi useampia esiintyjä samalla kerralla mukaan, jotta ei tarvitsisi esiintyä yksin.

”Mä pelästyin, et jos joku kysyy jotain ja en osaa vastata.” (H1)

”Suurin huoli oli se, että minä en ymmärtäisi kaikkea mitä he kysyy, tai ehkä minä en pystyisi vastaamaan kysymyksiin. Kun tein koko esityksen yksin, en ollut ihan varma, onko tekstipuoli oikein, että meneekö viesti oikein. Tai ovatko he (ikäihmiset) ymmärtäneet mitä minä tarkoitan.” (H4)

”Aina yleisön edessä puhuminen jännittää, mutta se on hyvä kokemus minullekin, suomen kielen puolesta ja myös muutenkin. -- Jonkun kanssa ehkä olisin jakanut jännitystä.” (H4)

Jatkossa enemmän molemminpuolista osallistumista

Kaksi haastateltavista pohti yhteistyön kehittämistä siitä näkökulmasta, että jatkossa voisi olla sellaista toimintaa, jossa kaikki voisivat osallistua enemmän. Osa tilaisuuksiin osallistuvista ikäihmisistä esitti aktiivisesti kysymyksiä, mutta osa oli mukana pelkästään kuuntelemassa. Lisäksi vastaavanlaisia tapaamisia järjestettäessä voisi ottaa huomioon elämyksellisemmän puolen ja järjestää erilaisia esityksiä, kuten tanssia tai musiikkia. Kahdessa kevään aikana järjestetyssä tilaisuudessa olikin sellaisia.

Avoin ilmapiiri ja vuorovaikutus

Kaiken kaikkiaan maahanmuuttajat kokivat tilaisuudet ikäihmisten kanssa positiivisiksi ja avoimiksi. Osa yllättyi ikäihmisten mielenkiinnosta tilaisuuksia kohtaan ja neljä haastateltavista ilahtui siitä, että kysymyksiä esitettiin aktiivisesti ja niistä syntyi keskustelua. Vuoropuhelu olikin merkittävä osa tilaisuuksia. Jakamalla asioita toisten ihmisten kanssa tulee läheisemmiksi, totesi eräs haastateltavista. *”When you share with people, you come closer to people. (H2)”*

”Oli tosi hyvä kokemus. Ihmisten kanssa oli tosi hyvä.” (H1)

”Mä tunsin tätä positiivista energiaa.” (H4)

8 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Tutkimuksen eettisyyteen ja luotettavuuteen vaikuttaa se, onko tutkimusta tehdessä menetelty hyvän tieteellisen käytännön mukaan. Hyvän tieteellisen käytännön lähtökohtia ovat muun muassa rehellisyys ja huolellisuus tutkimustyössä, avoimuus ja vastuullisuus, toisten tutkijoiden kunnioittaminen, tarvittavien tutkimuslupien hankkiminen sekä asianmukainen tietojen käsittely ja tietosuojan huomioiminen. (Tutkimuseettisen neuvottelukunnan [www-sivut](http://www.sivut) 2015.)

8.1 Tutkimuksen eettisyys

Ennen haastatteluja ja palautteen keräämistä lomakkeilla tutkimukseen osallistuneille kerrottiin tutkimuksen tarkoituksesta, toteuttamistavasta ja menettelyistä. Osallistuminen tutkimukseen oli vapaaehtoista. Haastateltaville ja kyselyyn vastaaville kerrottiin, että henkilötiedot pidetään salassa ja yksittäistä henkilöä ei voi tunnistaa tutkimuksesta. Kyselylomakkeisiin vastattiin nimettömänä. Haastattelujen nauhoitukset, litteroitu aineisto sekä kyselylomakkeet hävitetään tutkimuksen valmistuttua. Aineistossa esiin nousseet asiat pyrin kuvaamaan tutkimuksessa mahdollisimman tarkasti siten, kuin tutkimukseen osallistuneet ovat ne haastatteluissa ja kyselylomakkeissa ilmaisseet.

8.2 Tutkimuksen luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida monin eri tavoin. Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat niin tutkimuksen kohde ja tarkoitus, tutkimusmenetelmän valinta, tutkijan rooli sekä aineiston keruu ja tulosten raportointi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140–141.)

Tutkimuksen reliabiliteetilla tarkoitetaan mittaustulosten toistettavuutta. Tutkimuksen reliaabelius tarkoittaa sitä, että sen tulokset eivät ole sattumanvaraisia. Tutki-

muksen on oltava toistettavissa samanlaisin tuloksin. (Hirsjärvi ym. 2009, 231) Tämän tutkimuksen luotettavuutta voidaan pitää hyvänä, sillä tutkittavien mielipiteet ja vastaukset eivät olleet tutkijasta riippuvaisia. Jos toinen tutkija olisi tehnyt saman tutkimuksen yhdistysten tapaamisissa samoille tutkimushenkilöille, olisivat tulokset olleet mitä luultavimmin samanlaisia.

Tutkimuksen validiteetilla tarkoitetaan mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata. (Hirsjärvi ym. 2009, 231) Tässä tutkimuksessa ikäihmisten mielipiteet tapaamisista kerättiin kyselylomakkein. Maahanmuuttajien vastaukset kerättiin haastatteluin. Kyselylomakkeen ja haastattelun avulla saatiin vastauksia juuri niihin kysymyksiin, joita esitettiin. Haastattelu mahdollisti kuitenkin vastaajan laajemman pohdinnan tutkimuskysymyksestä, toisin kuin kyselylomake, johon vastattiin vain juuri siinä esitettyyn kysymykseen. Tästä syystä ikäihmisten haastattelu olisi voinut lisätä tutkimuksen validiteettia ja näin ollen antaa vielä laajempia ja kattavampia vastauksia tutkimuskysymyksiin.

Tutkimuksen luotettavuutta lisää kuitenkin se, että kyselylomakkein ja haastatteluin tavoitettiin tutkimuksen kohdejoukko. Tutkimuksen kohdejoukkona olivat yhdistysten tapaamisiin osallistuneet ikäihmiset sekä tapaamisissa esiintyneet maahanmuuttajat. Jokaisesta tapaamiskerrasta vastaajiksi valikoitui neljä ikäihmistä eli vastaajia oli yhteensä 16. Tilaisuuksissa esiintyi yhteensä viisi maahanmuuttajaa, joita kaikkia haastateltiin. Näin saatiin kohdejoukkoa edustava otos.

9 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää tapaamisiin osallistuvien maahanmuuttajien ja porilaisten ikäihmisten kokemuksia yhteistyöstä ja miten yhteistyötä voisi jatkossa kehittää. Sekä ikäihmisiltä että maahanmuuttajilta saadussa palautteessa nousivat esiin samansuuntaiset kokemukset tilaisuuksista. Kokemukset yhdistysten yhteistyössä järjestämistä tilaisuuksista olivat positiivisia ja osallistujat pitivät niitä hyödyllisinä. Tilaisuudet tarjosivat ikäihmisille mahdollisuuden saada tietoa toisista kulttuureista, ja moni kertoikin oppineensa tilaisuuksissa uusia asioita esittelyssä olleista kulttuureista. Ikäihmisten vastauksissa korostui kiinnostus eri kulttuureja kohtaan. Myös maahanmuuttajien mielestä oli tärkeää, että välitetään tietoa erilaisista kulttuureista. He pitivät tärkeänä sitä, että porilaiset pääsevät tutustumaan Porissa asuviin maahanmuuttajiin ja saavat tietoa siitä, mistä ja minkä vuoksi tänne muutetaan. Näin voidaan vähentää ennakkoluuloja ja negatiivista suhtautumista toisia kohtaan. Yhdistysten välisen yhteistyön yhtenä keskeisenä tavoitteena oli edistää tietämystä maahanmuuttajista ja monikulttuurisuudesta. Tutkimuksen tulosten mukaan tässä tavoitteessa on onnistuttu.

Yksi toiminnan tavoitteista oli luoda vuorovaikutuksellisia kohtaamisia porilaisten ikäihmisten ja maahanmuuttajien välille. Toisten ihmisten kohtaamisen merkitys nousikin esiin sekä ikäihmisten että maahanmuuttajien vastauksissa. Ikäihmisille oli tärkeää, että tilaisuuksissa pääsi näkemään muita ihmisiä ja tutustumaan uusiin ihmisiin. Sekä ikäihmisten ja maahanmuuttajien kertomuksissa korostuivat vuorovaikutuksen ja tilaisuuksissa vallinneen avoimen ja välittömän ilmapiirin merkitys. Tosin osa maahanmuuttajista kertoi tilaisuudessa esiintymisen jännittäneen. Tästä huolimatta tilaisuus koettiin hyvänä ja hyödyllisenä, ja osallistujien mukaan siihen kannatti osallistua.

Vastauksissa korostui vastaavanlaisten tilaisuuksien tarpeellisuus. Osallistujat toivoivat, että yhdistysten välinen yhteistyö jatkuisi tulevaisuudessakin. Tilaisuuksien kaltaista toimintaa mukavan yhdessäolon merkeissä voisi kehittää entistä monipuolisemmaksi ja säännöllisemmäksi.

Taulukko1. Tutkimustulosten yhteenvetoa

Ikäihmisten kokemukset	Maahanmuuttajien kokemukset	Yhteenveto tilaisuuksista
<p>Toiset kulttuurit kiinnostavat</p> <p>Tilaisuuksissa oppii uutta toisista kulttuureista</p> <p>Saa arkipäivän tasolla tietoa toisesta maasta ja kulttuurista</p>	<p>Tilaisuudet lisäävät tietämystä toisista kulttuureista ja ihmisistä, maahanmuuttoon liittyvät asiat saattavat olla ikäihmisille vieraita</p> <p>Maahanmuuttajat voivat oppia uusia piirteitä suomalaisesta kulttuurista ja ikäihmisistä</p>	<p>Tiedon saaminen ja välittäminen olivat keskeisessä roolissa</p>
<p>Tapaamisia ja yhdessäoloa jatkossakin</p> <p>Osallistuminen puolin ja toisin kummankin yhdistyksen toimintaan</p> <p>Retkiä tai kerhoja yhdessä</p>	<p>Lisää vastaavanlaisia tilaisuuksia</p> <p>Jatkossa enemmän molemminpuolista osallistumista</p> <p>Erilaisia esityksiä, kuten tanssia tai musiikkia</p>	<p>Yhteistyön toivottiin jatkuvan – mahdollisesti monipuolisempaan</p>
<p>Näkemyks toisesta kulttuurista avartuu</p> <p>Oppii suhtautumaan erilaisiin ihmisiin, poistaa ennakkoluuloja</p> <p>Käsitys toisesta kulttuurista muuttuu</p>	<p>Voi huomata, että monet asiat yhdistävät kulttuuritaustasta huolimatta</p> <p>Kohtaamisten myötä asiat voivat tulla tutummiksi</p>	<p>Tilaisuuksiin osallistuminen oli avartava kokemus</p>
<p>Tilaisuuksissa tapaa uusia ihmisiä</p> <p>Voi saada ystäviä</p> <p>Kumpikin osapuoli voi oppia jotain uutta</p>	<p>Säännöllisillä kohtaamisilla suuri merkitys molemmille osapuolille</p> <p>Eri ikäisten ja eri kulttuuritaustasta olevien on hyvä olla tekemisissä keskenään</p>	<p>Tilaisuuksissa toisten ihmisten kohtaamisella oli suuri merkitys</p>
<p>Tilaisuuksissa välitön ja lämmin tunnelma</p> <p>Arempikin uskalsi kysellä</p>	<p>Avoin ilmapiiri ja vuorovaikutus, suvaitsevainen suhtautuminen</p>	<p>Tilaisuuksissa oli positiivinen tunnelma</p>
<p>Hyvä, mielenkiintoinen tilaisuus</p>	<p>Vaikka tilaisuudet jännittivät, kannatti osallistua</p>	<p>Tilaisuudet olivat onnistuneita</p>

10 POHDINTA

Maahanmuutto ja monikulttuurisuus ovat ajankohtaisia asioita, kun Suomeen muuttaa yhä enemmän väkeä toisista maista. Ikäihmistenkkin määrä Suomessa on selkeästi kasvamassa. Ikäihmiset ovat saattaneet matkustella vähemmän kuin nuoremmat, jonka vuoksi heillä voi olla vähemmän kohtaamisia ulkomaalaisten kanssa. Väistämättä nämä kohtaamiset kuitenkin lisääntyvät, ja sen vuoksi mielestäni onkin hyvä, että tietoa maahanmuutosta ja monikulttuurisuudesta on tarjolla. Tällaiset tapaamiset ovat tutkimuksen mukaan ikäihmisille hyvä keino saada tietoa ja kohdata eri kulttuuri- taustasta olevia ihmisiä. Näin asia tulee tutummaksi ja arkisemmaksi. Myös maahanmuuttajille tilaisuudet ovat merkittäviä, koska ne tarjoavat mahdollisuuden kohtaamisiin kantaväestön kanssa, mikä puolestaan tukee kotoutumista. Maahanmuuttajien ja kantaväestön kohtaamisilla voidaan siis vaikuttaa moneen asiaan.

Tätä tutkimusta varten haastattelin maahanmuuttajia ja keräsin ikäihmisiltä lomakkeilla palautetta yhteisistä tilaisuuksista. Ratkaisu tuntui järkevältä, koska siten oli mahdollista kerätä palautetta kaikilta samaan aikaan heti tilaisuuksien jälkeen, jolloin kokemus oli parhaiten mielessä. Näin oli myös mahdollista saada vastauksia useammalta ikäihmiseltä joka tapaamiskerralta, jolloin tutkimuksen luotettavuus parani ja sai laajemman ja todellisemman käsityksen ikäihmisten kokemuksista, koska heitä oli joka tilaisuudessa 20-30. Maahanmuuttajilta koin saavani palautteen tilaisuuksista parhaiten haastatteleamalla heidät, koska lomakkeisiin vastaaminen olisi kielitaidon vuoksi voinut olla haasteellista ja vastaukset olisivat voineet sen vuoksi jäädä suppeammiksi kuin haastattellessa.

Jälkikäteen ajatellen olisi saattanut olla hyvä, jos olisin haastatellut myös ikäihmisiä. Lomakevastaukset olivat melko lyhyitä, ja haastattelussa olisi ollut mahdollisuus esittää tarkentavia kysymyksiä ja tarttua joihinkin asioihin enemmän, jotta tutkimuskysymyksiä ajatellen olisi saanut kattavampia vastauksia. Toisaalta lomakkeilla tutkimukseen saatiin kattavampi otos, mikä puolestaan lisää luotettavuutta. Lomakkeessa kysyin ikäihmisiltä ”mikä merkitys tilaisuudella oli mielestäsi?”. Jos toteuttaisin tutkimuksen uudestaan, muotoilisin kysymyksen eri tavalla. Kysyisin pikemminkin,

”mikä merkitys tilaisuudella oli sinulle?”, jolloin vastauksissa todennäköisesti korostuisi henkilökohtaisempi kokemus tilaisuuden merkityksestä juuri kyseiselle ikäihmiselle.

Alun perin yhdistysten välisen yhteistyön tarkoituksena oli järjestää tapaamisia, joissa porilaiset ikäihmiset ja maahan muuttaneet ikäihmiset olisivat tavanneet toisiaan ja tutustuneet toisiin kulttuureihin. Toiminnan tavoitteena oli tukea maahanmuuttajaikäihmisiä kotoutumisessa ja toisaalta vaikuttaa porilaisten ikäihmisten asenteisiin maahanmuuttajia kohtaan. Lisäksi ajatuksena oli se, että tilaisuuksissa voisi muodostua kontakteja porilaisten ikäihmisten ja maahanmuuttajaikäihmisten välille, jolloin tapaamiset jatkuisivat myös projektin päättymisen jälkeen. Maahanmuuttajaikäihmistien saaminen tilaisuuksiin osallistui kuitenkin haastavaksi, eikä heitä saatu mukaan, vaan tilaisuuksiin osallistuneet maahanmuuttajat olivat kaikki nuorempia.

Tutkimusta tehdessä haasteeksi muodostui aiheeseen liittyvän teorian ja aiempien tutkimusten etsiminen ja löytyminen. Aiheeseen perehtyessä huomasin, että ikäihmistien suhtautumista maahanmuuttajia kohtaan ei ole juurikaan tutkittu, eikä vastaavanlaista toimintaa ikäihmisille ja maahanmuuttajille ole aiemmin järjestetty. Tutkimuksia löytyi kyllä ikääntyneistä maahanmuuttajista ja heidän kotoutumisestaan, mutta vastoin alkuperäisiä toiminnalle asetettuja tavoitteita ikääntyneitä maahanmuuttajia ei tähän toimintaan saatu mukaan. Suomalaisten ikäihmistien ja maahanmuuttajien kohtaamisista puolestaan löytyi hyvin vähän tietoa.

Vaikka toiminta hieman muuttui alkuperäisestä ideasta, on se osoittautunut tarpeelliseksi ja sekä ikäihmiset että maahanmuuttajat ovat kokeneet tilaisuudet hyödyllisinä ja toivoivat niiden jatkuvan. Yhteistyö yhdistysten välillä onkin edelleen jatkunut ja uusia yhteistyön muotoja mietitään tutkimuksen tulosten pohjalta.

Yhdistysten yhteistyössä järjestämään toimintaan ja tähän tutkimukseen osallistuneilla maahanmuuttajilla oli kaikilla puoliso tai perhe Suomessa, ja sitä kautta sosiaalista verkostoa. Tämän tyyppinen toiminta saattaisi kuitenkin olla hyvä myös niille maahanmuuttajille, jotka ovat vasta hiljattain tulleet Suomeen ja jolla ei vielä ole kontakteja Suomessa. Tilaisuuksissa voisi muodostua kontakteja suomalaisiin ja niissä voisi oppia kieltä, mikä auttaisi kotoutumisessa. Lisäksi yhteistyötä kehitettäessä voisi vie-

lä miettiä sitä, kuinka ikääntyneitä maahanmuuttajia saisi mukaan toimintaan. Moni maahanmuuttajaikäihminen ei välttämättä osaa suomen tai englannin kieltä ja kielen oppiminen on iäkkäälle haasteellisempaa, minkä vuoksi kynnys kotoa lähtemiseen voi olla korkea. Monen maahanmuuttajaikäihmisen kohdalla syrjäytymisen riski on huomattava.

Yhteistyön uusia muotoja voisivat olla esimerkiksi kerhot tai retket, joihin osallistuisi kummankin yhdistyksen jäseniä. Yhdessä olemisen ja tekemisen kautta saattaisivat vuorovaikutustilanteet sekä toisiinsa tutustuminen olla luonnollisempaa. Myös maahanmuuttajaikäihmisiä ajatellen jonkinlainen yhdessä tekeminen olisi mahdollisesti turvallisempi ja helpompi toiminnan muoto kuin omasta kotimaastaan ja kulttuuristaan yleisön edessä kertominen. Tutkimukseen osallistuneet ikäihmiset ja maahanmuuttajat toivoivat sekä vastaavanlaisia tilaisuuksia että uudenlaisia toimintamuotoja yhteistyön jatkoa ajatellen.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut opettavainen prosessi. Opin paljon paitsi tutkimuksen tekemisestä myös yhdistysten välisen yhteistyön organisoinnista ja sen mahdollisuuksista. Pidän yhdistysten yhteistyössä järjestämää toimintaa tärkeänä ja ajan-kohtaisena asiana sekä lisääntyvän maahanmuuton että ikääntyvän väestön näkökulmasta. Kummankin yhdistyksen tekemä työ on arvokasta, ja yhteistyön kautta voidaan kehittää uusia ja entistä monipuolisempia toimintamuotoja. Olen kolmatta vuotta Satakunnan Vanhustukiyhdistyksen toiminnassa mukana sihteerinä ja Satakunnan Monikulttuuriyhdistykseen olen päässyt tutustumaan harjoittelujakson sekä tämän opinnäytetyön merkeissä. Oli hienoa olla mukana yhteistyöprojektissa ja päästä tutkimaan tätä uudenlaista toimintaa.

LÄHTEET

Alitolppa-Niitamo, A. 1993. Kun kulttuurit kohtaavat – matkaopas maahanmuuttajan kohtaamiseen ja kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen. Helsinki: Sairaanhoidtajien koulutussäätiö.

Eloranta, T. & Punkanen, T. 2008. Vireään vanhuuteen. Helsinki: Tammi.

Eskola, J & Vastamäki, J. 2010. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. 3. uud. p. Jyväskylä: PS-kustannus. 26–44.

Haarni, I. 2010. Kolmas elämä: aktiiviset eläkeikäiset kaupungissa. Helsinki: Gaudamus.

Hakonen, S. 2008. Ikääntyvien voimavarat. Teoksessa A. Suomi & S. Hakonen (toim.) Kuluerästä voimavaraksi: Sosiokulttuurinen puheenvuoro ikääntymiskysymyksiin. Jyväskylä: PS-kustannus. 121–152.

Hanifi, R. 2005. Ikääntyneiden osallistuva vapaa-aika. Teoksessa M. Liikkanen, R. Hanifi & U. Hannula Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä: Vapaa-ajan muutokset 1981-2002. Helsinki. 169–187.

Haverinen, R. 2008. Osallisuutta ja ihmisen kunnioitusta – ikääntyneiden palvelukokemuksia. Teoksessa A. Suomi & S. Hakonen (toim.) Kuluerästä voimavaraksi: Sosiokulttuurinen puheenvuoro ikääntymiskysymyksiin. Jyväskylä: PS-kustannus. 219–242.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Infopankin www-sivut. Viitattu 1.12.2015. <http://www.infopankki.fi/>

Julkunen, R. 2008. Ikä ideana ja tutkimuskohteena. Teoksessa A. Suomi & S. Hakonen (toim.) Kulueraistä voimavaraksi: Sosiokulttuurinen puheenvuoro ikääntymiskysymyksiin. Jyväskylä: PS-kustannus. 15–30.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Suomen Yliopistopaino Oy.

Kurki, L. 2007. Innostava vanhuus. Helsinki: Finn Lectura.

Laki kotoutumisen edistämisestä. 2010. L 30.12.2010/1386.

Lepola, O. 2002. Koto-maana Suomi: Kertomuksia maahanmuutosta 1999-2001. Helsinki: Työministeriö ja Edita.

Liebkind, K. 2000. Monikulttuurinen Suomi: Etniset suhteet tutkimuksen valossa. Helsinki: Gaudeamus.

Maahanmuuttoviraston www-sivut. Viitattu 1.12.2015. <http://www.migri.fi>

Nurmela, T. 2012. Sosiaalisen osallisuuden ilmeneminen ikääntyneiden arjessa. Pro gradu –tutkielma. Lapin yliopisto. Sosiaalityö. Viitattu 17.11.2014.

<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/74666/Nurmela.Timo.pdf?sequence=1>

Raha-automaattiyhdistys. 2011. Tehdään yhdessä hyvää. Järjestöjen ja yritysten yhteistyö sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Helsinki: Yliopistopaino.

OECD. 2015. Indicator of immigrants Integration. Viitattu 13.12.2015.

<http://www.oecd.org/els/mig/Indicators-of-Immigrant-Integration-2015.pdf>

Satakunnan Monikulttuuriyhdistys ry:n www-sivut. Viitattu 20.11.2015.

<http://monikulttuuriyhdistys.fi/>

Satakunnan Vanhustuki ry:n www-sivut. Viitattu 20.11.2015.

<http://www.yhteisokeskus.fi/satakunnan-vanhustuki-ry/>

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan www-sivut. Viitattu 11.12.2015.

<http://www.tenk.fi/>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut. Viitattu 1.12.2015.

<https://www.thl.fi>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Työ- ja elinkeinoministeriön www-sivut. Viitattu 4.12.2015. <https://www.tem.fi/>

Vilkka, H. 2009. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi. Viitattu 17.11.2014.

<http://hanna.vilkka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-kehita.pdf>

Väestöliiton www-sivut. Viitattu 9.11.2014. <http://www.vaestoliitto.fi>

World Health Organization. 2002. Active Ageing: A Policy Framework. Viitattu 4.12.2015.

http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/67215/1/WHO_NMH_NPH_02.8.pdf

Yhdistyslaki 1989. L 26.5.1989/503.

LIITE 1

1. Syntymävuotesi: _____

2. Mitä mieltä olit tilaisuudesta?

---

3. Mikä merkitys tilaisuudella oli mielestäsi?

---

4. Miten maahanmuuttajien ja porilaisten ikäihmisten välistä yhteistyötä voisi mielestäsi kehittää?

---

5. Mitä muuta haluaisit sanoa tilaisuuteen liittyen?

Kiitos vastauksistasi!

LIITE 2

Taustatietoja

- Kuinka kauan olet asunut Suomessa (Porissa)?
- Kuinka olet viihtynyt Porissa?
- Kuinka paljon olet ollut tekemisissä ikäihmisten kanssa Porissa?

Ennako-odotukset

- Mikä vaikutti päätökseesi osallistua tilaisuuteen?
- Millaisia ennako-odotuksia sinulla oli tilaisuuteen liittyen?
- Miten ennako-odotuksesi toteutuivat?

Tapaaminen

- Mitä mieltä olit tilaisuudesta?
- Mistä pidit? Mistä et?
- Miten sinun mielestäsi yhdistysten väliselle yhteistyölle asetetut tavoitteet toteutuivat?
- Opitko jotain uutta toisesta kulttuurista? Mitä?
- Muuttiko tilaisuus käsitystäsi toisesta kulttuurista? Miten?

Kehitysideoita

- Mitä voisi tehdä toisin, jos jatkossa järjestetään vastaavanlaista toimintaa?
- Miten maahanmuuttajien ja porilaisten ikäihmisten välistä yhteistyötä voisi mielestäsi kehittää?

Mitä muuta haluaisit sanoa?